

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

וישב

(חלק ב')

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת וישב, יד"ב כסלו, ה'תשפ"ה (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2024
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

וישב

העוון דמכירת יוסף נגזר עונש הגלות לדורות, נמצא שמכירת יוסף היא „חטא נמשך” אשר דורש כפרה לדורות; וזהו „כופר נפשו” דמחצית השקל שבני ישראל נותנים.

והטעם דפדיון הבן – „ויהרוג ה' כל בכור בארץ מצרים גו' על כן אני זוכח לה' גו' וכל בכור בני אפדה” – קשור בזה, שמצד מכירת יוסף (בכורה של רחל) נכנסו גם „בכורי ישראל” בכלל סכנה, אלא ש„ה' עשה להם נס ולפיכך הוצרכו פדיון לדורות”⁸.

וצריך להבין: מדוע גרם העוון דמכירת יוסף שבני ישראל יתחייבו על כך בב' (סוגי) תשלומין? – הן בפדיון הבן והן במחצית השקל?

ב. עוד קשה: בירושלמי¹⁰ נזכרים ב' עניני התשלום בהמשך לטעמים שונים במחצית השקל: „לפי שחטאו במחצית היום יתנו מחצית השקל . . לפי שעברו על עשרת הדברות . . עשרה גרה (ואח"כ) . . לפי שמכרו בכורה של רחל . . פודה את בנו בכורו . . לפי שמכרו בכורה של רחל . . יהי' כל אחד ואחד נותן שקלו טבעה (מחצית השקל)”.

ולכאורה אינו מובן: מאי בעי הכא, בסוגיא דמחצית השקל, ענין זה ש„לפי

א. בנוגע למכירתו של יוסף ע"י אחיו „בעשרים כסף”¹, איתא בירושלמי²: „לפי שמכרו בכורה של רחל בעשרים כסף יהי' כל אחד ואחד פודה את בנו בכורו בעשרים כסף (שהן חמש שקלים) . . לפי שמכרו בכורה של רחל בעשרים כסף ונפל לכל אחד ואחד מהם טבעה (שתי כסף) – מחצית השקל) לפיכך יהי' כל אחד ואחד נותן שקלו טבעה”.

והיינו, שמפאת המעשה דמכירת יוסף „נתחייבו”³ בני ישראל בב' מיני „תשלומין” – פדיון בכור ומחצית השקל.

וכתבו מפרשים⁴ בביאור השייכות ביניהם:

מחצית השקל היא „כופר נפשו”⁵ של האדם, וע"פ הידוע⁶ שמחמת

(1) פרשתנו לו, כח.

(2) שקלים פ"ב סה"ג. וכ"ה בב"ר פרשתנו עה"פ (פפ"ד, יח)*. ועוד.

(3) ביפה תואר שם, שמכירת יוסף היא טעם רק על ערך הפדיון, וכן על הסך של מחצית השקל (וראה פ"י „הכתוב” לע"י שקלים שם). אבל בנזר הקדש (הארוך) לב"ר שם הוא ככפנים.

(4) נזר הקדש שם.

(5) ר"פ תשא.

(6) זח"ב (בתוספות) רעו, א. זהר חדש פרשתנו (כט, א). ובכ"מ. ולהעיר משבת י, ב ותוד"ה ה"ג שם.

(7) בא יג, טו.

(8) ל' נזר הקדש שם.

(9) ולא ממשע שזוהי פלוגתא. וראה הלשון בב"ר שם: א"ר יהודה כו' (ולא ר' יהודה אומר). וראה לקמן בפנים.

(10) שקלים שם. וכן בפסיקתא דר"כ פ' שקלים.

(* בב"ר שם: מכרתם בנה של רחל כו' לפיכך יהי' כאו"א מפרש ערך בנו ה' סלעים. וראה רש"י, יפה תואר ופי' מהרז"ו לב"ר שם. חזקוני פרשתנו עה"פ. ובי"ר הוצאת הטעאדאר (אלבק): מפרש ה' סלעים על בן (בלי תיבת „ערך”).

(מכירת יוסף), הרי זה מובן, לפי שבכתוב מודגש שהיא „כופר נפשו“; אבל פדיון בכור, לכאורה, אדרבה – יש כאן ענין של טוב וקדושה: „קדש לי כל בכור“¹⁴, היינו שהבכור נפדה מצד הקדושה שיש בו –

וא"כ איך יתכן שמכירת „בכורה של רחל“ היא שהביאה לענין הקשור עם „קדש לי כל בכור“¹⁵?

ב) בנוגע לטעם דמחצית השקל – „שנפל לכל א' וא' מהם טבעה“ (מחצית השקל) – הקשו מפרשים: לכאורה השתתפו במכירה תשעה מאחי יוסף בלבד, שהרי „בנימין לא הי' עמהן“¹⁶ וגם ראובן לא הי' בעת המכירה (כמסופר בכתוב¹⁷) – וא"כ אין המספר עולה לחשבון דמחצית השקל (שהיא עשרית ד, „עשרים כסף“)?

ותירצו בכ' אופנים:

(א) גם ראובן נמנה, ד„אע"ג דראובן לא הי' אז עמהם מ"מ הניחו חלקו, כי חשבו שלא יחלוק על מעשיהם“¹⁸ [ובפרט לפי האמור בפרקי דר' אליעזר¹⁹, שלאחר שסיפרו לראובן על אודות מכירת יוסף, „שמע ראובן . .

שמכרו בכורה של רחל . . פודה את בנו בכורו“¹¹? ועוד זאת: בירושלמי מקדים ענין זה (דפדיון בכור) לענין ד, „כל אחד ואחד נותן שקלו טבעה“ (מחצית השקל)¹²!

ועל כן צריך לומר, שאין אלו ב' ענינים נפרדים, אלא הם באים בהמשך זה לזה, וכדי להבין כיצד משמשת מכירת יוסף כטעם על מחצית השקל, צריך לידע תחילה, שמכירת יוסף היא טעם על פדיון הבין¹³.

ג. גם צריך להבין:

א) בשלמא זה שמחצית השקל היא ענין של תשלומין על חטא חמור

(11) ובפרט שבתנחומא תשא (י) לא הובא הענין דפדיון בכור. ולהעיר שבתנחומא באבער שם (ז) – וכן ביל"ש שם (מתנחומא) – הובא רק הענין דפדיון בכור, ולא דמחצית השקל דבי' עסקינן!

(12) שזמה מובן שדוחק לתרץ (כמ"ש ביפה מראה לירושלמי שם. הכותב ועץ יוסף לע"י שם) שמובא דרש זה רק אגב גררא, כי א"כ הו"ל להקדים הענין דמחצית השקל ואח"כ להביא (דרך אגב) הענין דפדיון בכור.

(13) ע"פ המבואר בפנים יש לבאר טעם סמיכות מס' שקלים למס' פסחים, ובסדר זה דוקא* – כי מס' פסחים (יציאת מצרים) הו"ע פדיון בכור (בני בכורי ישראל), וסיום וחותם המס' הוא בענין דפדיון הבין**; ושני הענינים – פדיון הבן ומחצית השקל – סיבתם אחת: מכירת יוסף. וסדרן: מקודם פסחים – פדיון בכור, ואח"כ שקלים – מחצית השקל (כסדר הטעמים שבירושלמי, כפנים).

(* נשא"כ לפי טעם הרמב"ם (בהקדמתו לפיה"מ) והתויר"ט (ריש מס' שקלים) – ראה הדרן (הא') על מס' פסחים שנדפס בהגש"פ עם לקוטי טעונים מנהגים וביאורים (קה"ט).

** ראה גם הדרן הב' שנדפס בהגש"פ הנ"ל ס"ז (לקו"ש ח"א ע' 48).

(14) בא יג, ב.

(15) כי אף שלפועל ניצולו באופן ניסי ולכן קנויים לה' – מ"מ, מכיון שזה גופא שהוצרכו להנס הוא מפני ענין בלתי רצוי (מכירת יוסף), אינו מובן למה תגרום הצלה זו לעילוי גדול יותר מאילו לא נמכר יוסף.

(16) ל' קרבן העדה לירושלמי שם.

(17) פרשתנו לו, כט ובפרש"י.

(18) יפה תואר ופי' מהרז"ו לב"ר שם.

(19) פל"ח [בהוצאה עם פי' הרד"ל שנמטו תיבות אלון] – הובא בפי' מהרז"ו שם. ועד"ז הוא בתנחומא פרשתנו ב (הובא בנזר הקדש שם).

על הפגם שפעלה המכירה בשבטים (מצד הנאתם ממכירת יוסף); וכנגד מה שהמכירה „פעלה” ביוסף (שנמכר לעבד) – יש לפדות את הבן הבכור.

ועפ”ז יש לתרץ הקושיא הנ”ל – איך יתכן שמכירת יוסף (בכורה של רחל) גרמה את הענין (למעליותא) דפדיון בכור אצל בני ישראל – דאע”פ שבנוגע לשבטים היתה מכירת יוסף חטא וירידה, הנה ביוסף עצמו פעל הדבר עילוי הבא לידי ביטוי בענין הבכור, כדלקמן.

ה. בנוגע למכירת יוסף איתא בזהר²³: „גרים קב”ה כל דא בגין לקיימא גזרה דגזר בין הבתרים” – הקב”ה גרם לכך שאחי יוסף ימכרוהו, כדי שתתקיים גזירת ברית בין הבתרים שבני ישראל ירדו לגלות מצרים;

ומבאר בזהר שם²⁴, שטעם הדבר שהוצרך יוסף לירד למצרים ע”י שאחיו מכרוהו,

– דלכאורה: כדי שתתקיים הברית בין הבתרים ה’ יוסף יכול לירד למצרים באופן אחר, אשר „יד אחיו אל תהי בו”²⁵ –

הוא לפי שעי”ז שבני יעקב שלטו על יוסף (בזה שהשליכוהו לבור ומכרוהו „כאדון המוכר את עבדו”²⁵) בטרם ירד

ושתק”²⁰]; (ב) יוסף בעצמו נמנה כאילו ה’ לו חלק במכירתו, לפי שהוא ה’ „הגורם (למכירה) ע”י הקנאה שבתחלה”²¹.

אבל אין זה מחוור כל כך: כל ענין בתורה מדויק בתכלית. וכיון שהמכירה בפועל נעשתה רק ע”י תשעה מאחי יוסף – היפך רצונם של ראובן ו(מכלל שכן של) יוסף – למה לנו להחשיב השייכות הרחוקה הנ”ל דראובן או יוסף אל המכירה כהשתתפות שווה עם שאר ט’ האחים, עד כדי חלוקת העשרים כסף לעשרה חלקים שווים²²?

ד. החילוק בפשטות בין ב’ אופני ה„תשלום” על מכירת יוסף – פדיון הבן ומחצית השקל – הוא:

בפדיון הבן, סכום התשלום הוא לפי „ערכו” של יוסף (ע”פ מחיר מכירתו הוא) – חמש שקלים; משא”כ במחצית השקל, התשלום הוא לפי הסכום שהגיע לידו של כל אחד מאחי יוסף מן המכירה – מחצית השקל.

ומובן מזה, שב’ התשלומין הם כנגד ב’ פרטים נפרדים במכירת יוסף: מחצית השקל היא „כופר נפש”

(20) בפדר”א שם לפני”ז, וכל אחד ואחד נטל שני כספים”, ומשמע לכאורה שגם ראובן נטל השני כספים (וראה רד”ל ונזר הקדש שם). אבל בתנחומא שם הלשון: מכרוהו בכ” כסף לכל אחד מהם שני כסף. ובה יש לפרש שרק הניחו לו חלקו, אבל אין מזה ראי’ שראובן נטל חלקו בפועל. וגם בפדר”א יש לפרש מ”ש „כל אחד ואחד נטל שני כספים” שקאי רק על ט’ האחים (שאודותם מדובר שם).

(21) תקלין חדתינ לירושלמי שם. ולהעיר ממראה הפנים לירושלמי שם.

(22) ולהעיר מידי משה לב”ר שם, שמחלק העשרים כסף לח’ מהשבטים (ע”ש חשבונו).

(23) פרשתנו קפד, רע”א. וראה גם סוטה יא, רע”א. רש”י פרשתנו לז, יד. – חילוקי הלשונות בין זוהר והש”ס (ורש”י) נתבאר בשיחת מוצאי ש”פ וישב תשל”ט.

(24) ראה בכ”ז אור החמה (וברא”ג שהובא שם) ומקדש מלך לזהר שם.

(25) ל’ האור החמה שם.

מצרימה, ונעשה יוסף „עבד של אחיו“²⁶,

וזהו הקשר שבין מכירת „בכורה של רחל“ לענין דפדיון בכור:

מאחר שמכירת יוסף פעלה שיהי יוסף „קנוי“ אל (השבטים – מחוייבים במצוות (מילה וכו')²⁹) ובארץ הקודש, אין למצרים יכולת לשלוט עליו³⁰, ועי"ז נשארו כל בני ישראל אח"כ מעל לשליטת מצרים,

ומזה בא גם הענין ד„בכור“, שהבכור קנוי לה' – „לי הוא“³¹; ומסירת „ראשית פריו... לרשות בוראו“ מזכירה לאדם (בלשון החינוך)³² „כי הכל שלו“ – שכל מה שברשות האדם, לה' הוא.

פעל הדבר, שבעתיד, בעת ירידת בני ישראל למצרים, לא היתה למצרים שליטה מלאה על בני ישראל (כמו על שאר עבדיהם, ש„לא הי' עבד יכול לברוח ממצרים“²⁷); ואדרבה: כיון שהמצרים נעשו עבדי יוסף, ויוסף הי' „עבד בני ישראל“²⁵, נמצא, ש„ישראל דשלוטו על כלהו“.

ו. מביאור זהה מתקבלת הבנה עמוקה יותר בהדגשת הכתוב אודות ענין מכירת יוסף, שמבלי הבט על הכוונה הלא-טובה שהיתה לאחי יוסף בזה, לפועל יצאה מכך טובה – „למחי' שלחני גו' לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה“²⁸,

שלא זו בלבד שהמכירה היתה גרם וסיבה לתוצאה הטובה עבור בני ישראל (עי"ז שיוסף נעשה אח"כ משנה למלך), אלא המכירה גופא נתנה את הכח „לשום לכם שארית גו' לפליטה גדולה“ – גאולת מצרים.

ונמצא שמכירת יוסף פעלה דבר והיפוכו: מצד אחי יוסף, שכוונתם (במכירה) היתה שיהפוך לעבד, גרמה המכירה לגלות מצרים; ומצד זה ש„גרים קב"ה כל דא“ – מצד כוונת ורצון הקב"ה בזה – נתנה המכירה (עי"י אחי יוסף) את הכח לגאולה.

(26) לשון המקדש מלך שם. ואף שהם בעצמם מכרוהו – הי"ז מוכר עבדו לנכרי ולחז"ל כו' דיצא לחירות (אבל) צריך גט שחרור (גטין מג, ב). ואכ"מ.

(27) רש"י יתרו יח, ט.

(28) ויגש מה, הי"ז.

189 ז. עפ"ז יובן מה שדייקו חז"ל בנוגע לכפרה על מכירת יוסף, שבמכירה השתתפו עשרה מאחי יוסף [אע"פ שראובן (ופשיטא – יוסף) לא הסכים עם המכירה] –

(29) ובפרט למ"ד דקיימו כל התורה ונעשית כולה בגדר נדר [ראה וירא (כא, כד) – שבועת אברהם לאבימלך. וכן „וידר יעקב נדר גו'“ (ויצא כח, כ). ולדעת כמה ב"נ מצווה בנדר וכיו"ב – ראה אנציקלופדי' תלמודית ערך בל יחל בסופו, שיי"א שפלוגתא היא בירושלמי (נזיר פ"ט ה"א), וי"א שבשבועה לדברי הכל גם נכרים בגל יחל (וראה בארוכה משנה למלך הל' מלכים פ"י הי"ז (שצויין שם). ובספרו פרשת דרכים (דרך האתרים דרוש ג) שאם האבות נענשים על אי קיום נדר, תלוי אם יצאו מכלל נח או לאו). והרי י"א גם בנוגע להשבטים כל זה].

ועוד (ועיקר): י"ל אשר נדר לה' (בדברים שבין אדם למקום ועד"ז – לקיים כל התורה) יש בזה גדר דעבודת השם דבודאי כשב"נ עושה מעשה מסוג זה עושה מצוה אף שלא נצטווה על מעשה זה. ואכ"מ.

(30) ראה גטין מג, ב ובפוסקים שם.

(31) בא יג, ב ובפרש"י.

(32) מצות בכור (מצוה יח).

בגילוי ובחיצוניות³⁷, השתתפו בכך בגלוי תשעה אחים בלבד; אבל מאידך גיסא, מאחר שבהעלם היתה השתתפות של עשרה, פעל הדבר שבפנימיות ובאמיתיות נשאר יוסף (ועל ידו – כל בני ישראל) למעלה משליטת מצרים.

ח. עפ"ז יומתק מה שה"כופר נפש" על מכירת יוסף הוא מחצית השקל, שממנה לא נקנו קרבנות יחיד, כי אם קרבנות ציבור:

הכפרה על מכירת יוסף נפעלת ע"י גילוי הענין הפנימי דמכירת יוסף – כח הציבור שנמשך במכירה ושהכניס בה את העילוי דגאולה (כנ"ל) – היפך ענין העבדות והגלות.

וזהו א' הענינים הנרמזים בשם מחצית השקל (ולא עשר גרה וכיוצא בזה) – שהיחיד מבין שבהיותו יחיד הוא מחצית דבר בלבד, וכדי להפוך לדבר (שקל) שלם מוכרח הוא להתאחד עם זולתו³⁸.

והרגש זה ד"מחצית השקל", המביא לצירוף וחיבור ואחדות ישראל ואהבת ישראל³⁹, מתקן את העוון דמכירת

כי כדי שמכירת יוסף תוכל לפעול את הענין הטוב – העילוי דגאולה (שלא יוכלו המצרים לשלוט עליו) – נדרש כח של ציבור (דוקא).

ע"ז שעשרה מישראל נמצאים ביחד, אזי "שכינתא שריא"³³ – שורה אור אלקי שלמעלה מהעולם (ואפילו ממלאכים)³⁴, ולכן נמשך מזה הכח להשאר למעלה ממצרים, למעלה מן המיצרים והגבולים דהגלות³⁵.

וי"ל שמתעם זה (כאשר "גרים קב"ה כל דא") לא ה' די בתשעה שימכרוהו, אלא ה' הכרח בעשרה – ע"י צירוף עשירי (ראובן או יוסף, כנ"ל).

ומהאי טעמא גופא הנה בגלוי השתתפו במכירה רק תשעה – כי אילו היו כל עשרת האחים מתאחדים באופן גלוי, היתה "שכינתא שריא" מיד בגלוי, ומלכתחילה לא ה' הדבר מגיע לידי כך שלעבד נמכר³⁶.

כדי שיוסף ימכר כעבד, (לפחות)

(33) סנהדרין לט, א.

(34) אגה"ק סכ"ג.

(35) וזהו מ"ש (ויגש מה ח) לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלקים וישימני לאב לפרעה גו' – כי הכח שניתן בו ע"י מכירתו (ע"י אחיו) שלא יוכלו המצרים לשלוט בו, הוא לא מן השבטים עצמם, כ"א מצד "האלקים" – האור האלקי שנמשך על ידם.

(36) תהלים קה, יז. כי אחי יוסף מצ"ע, כולהו הוו זכאין ולא חשידי (יעקב) לוו' [זהר שם. וראה לקוטי לוי"צ לשם, שהכוונה בזה שגם, "אחר המעשה דמכירת יוסף לא חשד כו", ע"ש], אלא ש"גרים קב"ה כל דא" כדי שישאר ישראלי, "על כלהו", כנ"ל. ולכן, באם ה' מצב של "שכינתא שריא" בגלוי, הרי גם מה ש"גרים קב"ה" ה' בגילוי למטה ולא היתה אפשרות מכירת יוסף לעבד.

190

(37) כהמשך (וכביאור) הכתוב, אשר מלכתחילה, "נמכר יוסף (רק) עד עת בוא דברו גו'".

(38) וגם האחדות דציבור מרומות במחצית השקל שהיא עשרה גרה.

(39) להעיר – עכ"פ ע"ד הצחות – מהנהוג, שבדפוסי תלמוד בבלי מדפיסים הגמרא על מס' שקלים שהוא מתלמוד ירושלמי*. שיש לומר הטעם שדוקא במס' זו נהוג כן (ולא בסדר זרעים כו') – כי מס' זו ענינה אהבת ואחדות ישראל, כפנים, ולכן מאחדים בה בבלי וירושלמי.

(* כ"ה גם בדפוס ראשון של כל ש"ס בבלי (וויניציאה 197).

יוסף שסיבתו היתה היפך האהבה –
 „וישנאו אותו גו“⁴⁰.

ובזה מובן הטעם שענין זה שמכירת יוסף גרמה לפדיון הבן מובא בירושלמי כהקדמה לענינה של מכירת יוסף כסיבה לתשלום מחצית השקל, שכן ההקדמה שמכירת „בכורה של רחל“ פעלה את הענין ד„בכורה“ אצל בני ישראל מוסיפה הבנה בענין השני, שמחצית השקל (שממנה נקנו קרבנות ציבור) מתקנת את הענין דמכירת יוסף.

ט. כנזכר לעיל (סעיף ג), יש ב' אופנים בחשבון עשרת האחים (שנטלו חלק במכירת יוסף) – בצירוף ראובן (מצד זה ש„שמע . . ושתק“) או בצירופו של יוסף (לפי שהוא גרם למכירה).

וע"פ הנ"ל (סעיף ז), שהשתתפותם היתה כדי לפעול את הענין ד„ציבור“ (וממילא – גרמה ל„שכינתא שריא“ בענין) –

נמצאנו למדים מב' הדעות הנ"ל הוראה נפלאה בגודל הענין דאהבת ישראל:

מהביאור הראשון – השתתפותו של ראובן במכירה – אנו למדים, שאפילו כשמדובר ביהודים שהנהגתם אינה כדבעי, אין לפרוש מהם, ואדרבה – יש להתאחד עמם.

ראובן בפירוש לא הסכים להנהגתם של אחיו, וחפץ להציל את יוסף ולהשיבו אל אביו; ואעפ"כ לאחר המעשה לא פרש מהם, אלא „שמע . . ושתק“, ואח"כ „ויקחו גו' וישלחו גו'“ כולם יחד.

והרי זו הוראה לאיש ישראל, שאפילו כאשר מדובר אודות „רעך“ שהוא בדרגא של „בריות בעלמא“, והוא (לפי ראות עיני (בשר ד)הרואה) בסוג ד„רחוקים מתורת ה' ועבודתו“⁴¹ – נדרשת לכל לראש ההנהגה ד„ואהבת לרעך כמוך“, שלא להתיימש ממנו ולעזוב אותו לנפשו; וכן חפשו אחר הדרך המתאימה לפעול עליו באופן של „ומקרבן לתורה“⁴².

יו"ד. וחינוש גדול עוד יותר – מן הביאור השני: אפילו אם אדם זה שלפניו ציער אותו, עד כדי צער גדול כמו זה שסבל יוסף ממכירתו ע"י אחיו – הנה גם אליו צריך להיות הרגש של אהבת ישראל⁴³.

ולא רק שלא תהי' לו תרעומת עליו לאחר המעשה⁴⁴, אלא גם בשעת מעשה גרפא – איתא במשנה⁴⁵, והוי דן את כל האדם לכף זכות, ויתירה מזו „והוי שפל רוח בפני כל האדם“, ופשיטא שלא יברח ממנו ויעזבנו לנפשו [ע"ד מה שיוסף נמנה בין המשתתפים במכירה],

ובפרט כשיתבונן בביאור רבינו הזקן בתניא⁴⁶, שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, ואע"פ שהזולת הוא בעל בחירה (ומגיע לו עונש על שהתנהג

(41) תניא פרק לב.

(42) אבות פ"א מ"ב.

(43) ראה תניא ספ"ב.

(44) כמו שמצינו שיוסף גמל לאחיו טובה (ראה מדרש תהלים פ, ב. זח"א רא, א"ב. תניא ספ"ב). וראה ס' חסידים ס"א.

(45) אבות פ"א מ"י. שם פ"ד מ"י. וראה תניא

פ"ל.

(46) אגה"ק ס' כה (קלה, ב).

(40) פרשתנו לז, ד.

[ע"ד מה שנתבאר לעיל, שע"י זה שיוסף השתתף עם השבטים נמשך אליו הכח לחירות, כנ"ל].

ועי"ז שנרבה באהבת ישראל, עד לאופן דאהבת חנם, יבטל הדבר את סיבת הגלות – שנאת חנם⁴⁹ – ותכף יבוטל בדרך ממילא המסובב, הגלות עצמה, ובלשון הרמב"ם⁵⁰ „ומיד הן נגאלין“.

בביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

(משיחות י"ג ניסן תשל"ח,
ש"פ וישב תשמ"ב)

באופן כזה), הרי „על הניזק כבר נגזר מן השמים“;

ונמצא, שהניזק הוא האשם האמיתי בהיזק שהלה עולל לו [ע"ד שיוסף הי' הגורם למכירתו להמפרשים הנ"ל].

ויתר על כן: מאחר שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד⁴⁷, הרי שבהיזק ישנה טובה עבורו⁴⁸ [כמבואר בזהר בנוגע ליוסף (כנ"ל), שפעולת המכירה גופא פעלה את הגאולה].

ולכן אינו כועס על הזולת, ואדרבה; ועי"ז שמתנהג עמו באופן ד„ואהבת לרעך כמוך“, הרי זה מחליש ואף מבטל את ההיזק.

(47) ברכות ס, סע"ב. וצ"ע שלא הובא זה באגה"ק הנ"ל.

(48) ראה לקו"ש ח"ה ע' 247 הערה 48.

(49) יומא ט, ב.

(50) הל' תשובה פ"ז ה"ה.

